

5. Жаворонкова И.А. Жанр кризиса // Банковское обозрение- 2011- №8

6. Ильичев В.Б. Проблемы и перспективы развития банковских инноваций в России // Экономический вестник Ростовского государственного университета.-2009.-№3

Дудка Альона

студентка

Овчарик Зоряна

к.е.н., доцент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м.Ніжин

Україна

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Облік як засіб управління господарством зародився в сиву давнину і точної дати його виникнення встановити неможливо лише з однієї загальної на перший погляд причини – він виник з потреб відображення процесу створення матеріальних благ. Тільки матеріальне виробництво на розширеній основі є рушійною силою розвитку суспільства. Саме воно створює необхідність вимірювання, визначення, обліку, підрахунку. Необхідність, вміння, потреба, здатність до виміру та відображення в обліку фактів життєдіяльності виникла не відразу. Історичний розвиток поступово навчив людство рахувати, вести облік свого майна, запасів, розрахунків тощо.

Наступний крок – поява кредиту, застави. Це мотивує потребу відображення розрахункових операцій. Тому ще більше розширилося поле діяльності подвійного запису. Далі, розвиткові обліку в напрямі формування саме бухгалтерського, сприяє розвиток виробничих відносин і продуктивних сил. Виділяють чотири основні періоди розвитку бухгалтерського обліку.

Перший період характеризувався виникненням різних способів реєстрації фактів в облікових реєстрах у вигляді систематичних і хронологічних записів. Вершиною періоду становлення бухгалтерського обліку було широке розповсюдження подвійного запису.

Другий період припадає на час революційних перетворень в галузі виробництва, розвитку різних форм товарних операцій та збільшення обсягів торговельних, фінансових та інших операцій не тільки в окремих країнах, але й у всьому світі. В цей період видається досить велика кількість праць з обліку.

Третій період – становлення бухгалтерського обліку як сфери наукових знань. Протягом цього періоду зусилля більшості авторів були направлені на те, щоб встановити теоретичні основи бухгалтерського обліку, визначити галузь тих явищ, вивчення яких складає об'єкт даної науки. Був сформульований ряд визначень бухгалтерського обліку і його цілей.

Четвертий період доцільно поділити на дві основні стадії: перша стадія, що охоплює період до середини ХХ ст., характеризується розробкою базових принципів об'єктивної оцінки майново-правового стану самостійно господарюючого суб'єкту, галузевого напрямку в побудові системи бухгалтерського обліку, розширення державної регламентації національних систем і звітності бухгалтерського обліку; друга стадія – з середини ХХ ст. до наших днів – характеризується розробкою принципів оцінки майново-правового стану господарюючих суб'єктів в умовах зовнішнього ринкового середовища і у зв'язку з прийняттям ефективних господарських рішень для отримання майбутньої економічної вигоди.

Становлення в Україні національної системи бухгалтерського обліку, його гармонізація і стандартизація, а також її подальший розвиток (1991-2008 рр.) відбувалося одночасно з процесом державотворення і переходом до ринкових відносин. На жаль, розбудові системи бухгалтерського обліку зі сторони держави в перші роки незалежності України (включно до 1998 року) не було приділено належної уваги, що призвело до багаторічного зволікання з формуванням його цілісної системи.

У процесі становлення і розвитку системи бухгалтерського обліку в Україні можна виокремити два основні етапи:

– перший етап – це становлення (1992-1999 рр.), упродовж якого були сформовані базові умови для створення національної системи бухгалтерського обліку і його трансформації у відповідності з вимогами ринкової економіки та міжнародними стандартами обліку;

– другий етап – це етап оптимізації та вдосконалення (початок 2000 р. по тепер), який передбачає поглиблене дослідження організації системи бухгалтерського обліку, правове закріплення її складників з урахуванням світового досвіду в нормативно-правових документах та його подальша стандартизація і гармонізація стосовно вимог ринкової економіки та входження в систему світового співтовариства.

Реформування бухгалтерського обліку, його гармонізація і стандартизація на першому етапі створення його національної системи здійснювалось за такими напрямками: розробка загально методологічних основ реформування обліку і статистики; удосконалення форм бухгалтерського обліку; підготовка законодавчих актів та нормативних документів згідно із завданнями програми; розробка та затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та галузевих рекомендацій щодо ведення обліку витрат виробництва; вивчення організації і методології бухгалтерського обліку, звітності та аудиту суб'єктів господарювання та банків з використанням МСБО та комп'ютерів у країнах з розвинутою економікою; розробка вітчизняних стандартів бухгалтерського обліку, звітності та аудиту, уніфікація форм первинної облікової документації; кадрове забезпечення реформи шляхом підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів бухгалтерського обліку; міжнародне

співробітництво через вступ і активну роботу в міжнародних спеціалізованих професійних організаціях.

Розвиток процесів економічної інтеграції країн, створення міжнаціональних корпорацій, вільних економічних зон, створення та функціонування спільних підприємств, реалізація спільних проектів обумовило необхідність стандартизації обліку у світовому масштабі та гармонізацію національних облікових систем.

Облік, як мова бізнесу повинен будуватись на загальноприйнятій методології. Тільки в цьому разі можна говорити про співмірність облікової інформації, що подається у звітності, про інформаційне взаєморозуміння в бізнесі, про довіру з боку інвесторів.

На міжнародному рівні методологія обліку визначається: міжнародними стандартами; міжнародними принципами бухгалтерського обліку.

Отже, бухгалтерський облік пройшов складний етап розвитку разом з розвитком економіки України, відповідно до міжнародної системи стандартів. І все ж таки, цілковито очевидно і логічно, що розвитку бухгалтерського обліку сприяли прогрес, стабільність, більш повна реалізація суспільних потреб. Немалий внесок наших українських співвітчизників у її розвиток. Вони з власної ініціативи відкривали навчальні заклади у сфері обліку, друкували суспільно корисні праці серед них назвемо таких як Карл Арнольд, Теофіль Кормош, Тит Войнеровський.

Беручи до уваги літературу того періоду, слід зробити висновок про те, що в бухгалтерській науці визначилося три напрями діяльності: висвітлення в літературі рекомендацій з дотримання правил ведення бухгалтерського обліку на підставі вже існуючих шкіл; науковий пошук та виникнення реформаторських течій; початок клопіткої наукової розробки питань рахівництва.

Такі українці як О. М. Галаган, Михайло Іванович Туган-Барановський, В. Нестерович, П. П. Німчинов, Н. Г. Чумаченко, А. Н. Кузьмінський і багато інших зробили значний внесок у розвиток бухгалтерського обліку. Відірваність вітчизняного бухгалтерського обліку від світової облікової практики виявилася ускладнюючим фактором для інтеграції економіки України в світову економічну систему, тому необхідним було створення Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, які впливають із міжнародних стандартів.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку: В 2-х частинах. Ч. I: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / 2-е вид., доп. і перероб. - Житомир: ПП «Рута», 2001. - 512 с.
2. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку / Н.М.Грабова. – К.: А.С.К., 2001. – 272 с.

3. Національне Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. – Режим доступу : www.rada.gov.ua

4. Ткаченко М. Реформування системи бухгалтерської обліку в Україні з використанням міжнародних стандартів / М. Ткаченко // Підприємництво, господарство і право. - 2011. - № 11.

Дума Вікторія
аспірант

Національний університет водного господарства та природокористування
м. Рівне
Україна

ПОДАТКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ, ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА БЮДЖЕТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Основою забезпечення високого рівня економічного і соціального розвитку регіону виступає достатній обсяг бюджетних ресурсів території. Величина ресурсів, сконцентрованих в бюджетній системі, безпосередньо впливає на можливості регіонів надавати бюджетні послуги населенню в частині освіти, охорони здоров'я, виконувати регіональні соціально – економічні програми, створювати загальні сприятливі умови життя. Саме тому вагоме місце в системі дослідження сталого економічного розвитку регіону займає об'єктивна оцінка складових його бюджетного потенціалу .

Метою статті є узагальнення теоретичних підходів щодо сутності податкового потенціалу, визначення місця податкового потенціалу в системі бюджетного потенціалу регіону.

В сучасній економічній літературі термін „бюджетний потенціал» використовується в декількох значеннях :

- як синонім „податкового потенціалу», що в значній мірі є наслідком як специфіки підходу до даної проблеми в розвинених країнах, так і перекладу англomовного терміну, який широко використовується в зарубіжній практиці. Бюджетний потенціал, як синонім податкового потенціалу, найчастіше використовується в англomовній літературі у країнах з федеральним устроєм (США, Канада, Бразилія, Австралія, Мексика, Швейцарія), і у країнах унітарного типу (Японія, Швеція, Данія);

- як поняття, що характеризує сукупність фінансових ресурсів всіх типів на території даного регіону.

Регламентатії поняття бюджетний потенціал не існує ні в Бюджетному кодексі України, ні в інших законодавчих актах. На нашу думку, бюджетний потенціал регіону – це основна складова частина фінансового потенціалу, що визначає реальну можливість надходження до бюджету регіону фінансових ресурсів від власних та залучених джерел в умовах чинного законодавства та